

Kokemäenjoen ja sen sivujokien lohikalojen lisääntymisaluekartoitus

Kokemäenjoen ja sen sivujokien lohikalojen lisääntymisaluekartoitus on valmistunut. Kartoitusta tehtiin välillä Melo – Pori. Kokemäenjoen habitaattikartoitus on laaja lohikalojen elinympäristökartoitus, jollaista ei ennen ollut tehty Kokemäenjoella. Selvitys oli laajuudeltaan poikkeuksellisen suuri myös koko Suomessa. Kartoituksen teki Eurofins Ahma Oy ja sen tilasivat Varsinais-Suomen ja Pohjois-Savon ELY-keskuksen kalatalousviranomaiset. Hanke on osa Kokemäenjoen lohen elinkierto selvitystä.

Kokemäenjoki on voimakkaasti rakennettu ja muutettu

Vuonna 2023 tehtyjen kartoitusten perusteella Kokemäenjoen pääuomassa on tällä hetkellä vähän lohikalojen poikastuotantoon soveltuvia alueita. Eniten pulaa oli lohelle ja meritaimenelle soveltuvista kutualueista ja pienelle poikaselle soveltuvista alueista. Tulokset olivat voimakkaasti muutetuille jokiympäristöille tyypilliset.

Kokemäenjoen lohi- ja meritaimenkannat on aikoinaan menetetty. Nykyisin Kokemäenjoen merkittävimmät vaelluskalojen elinoloihin vaikuttavat tekijät ovat patojen ohella säännöstelystä johtuvat syvyys- ja virtaamavaihtelut. Sivujoilla sekä pääuomassa oli nähtävissä virtaamavaihteluiden aiheuttamaa eroosiota sekä voimakkaasti perattujen jokiosuuksien heikkoa soveltuvuutta lohikalojen poikasille. Lisäksi pohjien iskostuminen oli merkittävä ongelma ajoittain kuiville menevillä jokialueilla. Kaikilla sivujoilla merkittävimmät elinympäristöluokitukseen vaikuttavat tekijät olivat vedenlaatu sekä perattujen jokiosuuksien määrä. Osa virtapaikoista oli sedimentoitunut tai kasvanut joko osittain tai kokonaan umpeen vuosikymmenien saatossa.

Vähän lisääntymis- ja poikastuotantoalueita

Eniten lohen ja taimenen poikastuotantoon soveltuvia alueita löydettiin Harjavallan alapuolelta. Siellä lohen ja taimenen lisääntymiselle soveltuvia alueita oli 0,01 ha, alle 10 cm poikasille soveltuvia alueita 0,75 ha ja yli 10 cm poikasille soveltuvia alueita 2,3 ha. Toiseksi parhaimmilla alueilla kutualueiden määrät olivat vain 0,001 ha (Tyrvää-Äetsä) ja 0,003 ha (Melo-Tyrvää).

Lohen ja taimenen poikasille soveltuvia alueita löytyi Tyrvään ja Äetsän väliltä yhteensä 2,5 ha ja Melon ja Tyrvään väliltä 1,7 ha. Harjavallan ja Kolsin välisessä patoaltaassa poikasille soveltuvia alueita oli vajaa 0,2 ha ja soveliaita kutualueita vain muutamia neliömetrejä. Tulokset olivat selvästi heikommat kuin Oulujoella, jossa poikastuotantoon soveltuvia alueita oli pääuoman parhailla jokiosuuksilla yli 10 hehtaaria.

Kokemäenjoen pääuoman potentiaalisimmat lohen ja taimenen poikastuotantoalueet sijoittuivat Harjavallan voimalaitoksen alapuolelle ja sen jälkeen kolmen voimalaitoksen taakse Tyrvään ja Äetsän välille. Sivujoista parhaaksi alueeksi osoittautui Harjunpäänjoki, jossa on tehty pitkäjänteistä kunnostustyötä lohikalojen elinolosuhteiden parantamiseksi. Punkalaitumen- ja Sammun-Sammaljoessa on kohtalainen määrä soveliaita poikashabitaatteja, mutta heikko vedenlaatu laskee näiden jokien arvoa vaelluskalojen lisääntymisalueina.

Kunnostuspotentiaalia Harjavallan alapuolella

Kartoitustulosten mukaan paras lohen ja meritaimenen lisääntymis- ja poikastuotantoalueiden kunnostuspotentiaali on Harjavallan alapuolisilla koskialueilla. Toiseksi paras kunnostuspotentiaali oli kolmen voimalaitoksen taakse jäävillä alueilla. Näiden alueiden kunnostaminen vaelluskaloille edellyttäisi ensin lisäselvityksiä vaelluspoikasten selviytymisen sekä alasvaellusratkaisujen osalta. Vähiten kunnostuspotentiaalia poikasalueiden kunnostamisen osalta oli Harjavallan ja Kolsin välillä.

Sivujoissa, joista kutualueet puuttuivat kokonaan tai kutualueita oli vähän, todettiin mahdollisuuksia kutu- ja poikastuotantoalueiden lisäämiseen. Lanajoella on kunnostuspotentiaalia alueen kokoon nähden. Määrällisesti eniten kunnostuspotentiaalia löytyi kuitenkin Loimijoelta (36 ha), Punkalaitumenjoelta (2,1 ha) ja Sammun- Sarmaljoelta (1,1 ha). Näillä savisameilla sivujoilla on potentiaalia luontaisen taimenkannan palauttamiseen, mikäli niiden vedenlaatua saadaan merkittävästi kohennettua. Kunnostuspotentiaalissa onkin huomioitava myös veden laadun parantaminen, jotta kunnostustoimilla saavutettaisiin pysyvämpiä tuloksia.

Lisätietoja antavat

Leena Rannikko, Varsinais-Suomen ELY-keskus, puh. 050 3952560, leena.rannikko(a)ely-keskus.fi

Kokemäenjokea koskevia tietoja ja selvityksiä: www.kokemaenjoki.fi